

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ФІЛОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМП'ЮТЕРНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти та освітньо-кваліфікаційна програма за спеціальністю 035 «Філологія»

Розробник:

Михайленко В.В., доктор філологічних наук, професор кафедри перекладу та філології гуманітарного факультету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри перекладу та філології гуманітарного факультету університету 31 серпня 2018 року (протокол № 1).

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
перекладу та філології
к.ф.н., доц. Місягіна І.М.

31 серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Комп'ютерна лексикографія» є формування системи знань про новий науковий напрямок – комп'ютерну лексикографію, який вивчає взаємозв'язок загальної лексикографії з комп'ютерними технологіями, а також формування вмінь та навичок, необхідних для ефективного використання засобів сучасних інформаційних технологій у своїй майбутній професійній діяльності.

Завдання:

- формування наукових поглядів на лексикографію;
- вироблення практичних навичок укладання словникової продукції та самостійних спостережень над різними типами структур у виданнях лексикографічного типу;
- знання базових принципів лексикографічної параметризації

Результати навчання.

Після завершення вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття з загального мовознавства, лексикографії;
- методи і рішення в системах організації знань;
- емпіричні закони опису природних мов;
- технологію автоматизованої обробки текстової інформації;
- основні функціональні можливості більш розповсюджених електронних словників;

вміти:

- використовувати технологію автоматизованої обробки текстової інформації для аналізу мовних описів предметних областей;
- працювати зі спеціальними програмними засобами автоматизованої обробки текстів;
- виконувати переклад слів за допомогою електронних словників;
- створювати словники на рівні користувача;

володіти наступними компетенціями:

– базові уявлення про мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну і структурну типологію мов світу, а також фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови;

– здатність вільно, гнучко та ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових

різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

- розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань;

- професійні знання й вміння з перекладознавства;

- здатність до інтерпретації та перекладу тексту;

- здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою;

- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

- здатність створювати усні і письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

- розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних сферах (жанрово-стильова диференціація мови);

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Пререквізити: теорія перекладу, практика усного та писемного мовлення, практика перекладу ділового мовлення, порівняльна лексикологія, порівняльна стилістика, порівняльна граматики, практичний курс англійської мови, українська мова (за професійним спрямуванням).

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Освітньо-професійні програми першого рівня. Освітньо-	Нормативна (за вибором)	
		Рік підготовки:	
		4 -й	4-й

Кількість модулів – 1	кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		18 год.	6 год.
Практичні, семінарські			
Загальна кількість годин – 90		18 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		24 год.	50 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3, самостійних - 2.	Вид контролю: екзамен.		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 3:2

для заочної форми навчання - 1:5

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на практичних заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС:

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
83-89 балів	4 «дуже добре»	B
76-82 балів	4 «добре»	C
68-75 бали	3 «задовільно»	D

60-67 бали	3 «достатньо»	E
35-59 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час вивчення даного курсу студенти знайомляться з теоретичними та практичними аспектами використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в цілому та професійній діяльності свого профілю. Для формування знань і вмінь в галузі інформаційно-комунікаційних технологій та прикладної лінгвістики застосовуються наступні методи навчання:

- 1) інформаційно-комунікаційні методи навчання (пакети прикладних програм MS Office 2010, Інтернет-технології, електронні словники, системи машинного перекладу);
- 2) пошукові методи (пошук у глобальній мережі Інтернет онлайн словників та систем машинного перекладу);
- 3) дослідницькі методи (вивчення основних особливостей та характеристик програмних продуктів що застосовуються у перекладацькій діяльності).

Діагностика результатів навчання здійснюється шляхом виконання завдань для самостійної роботи; виконання тесту з множинним вибором для перевірки знань тощо.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Восьмий семестр.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Виникнення й розвиток комп'ютерної лексикографії.

Тема 2. Нелінгвістичні словники.

Тема 3. Текстоорієнтовані та лінгвістичні довідкові словники.

Тема 4. Навчальні словники.

Тема 5. Комп'ютерні програми підтримки лексикографічних праць.

Тема 6. Практика створення електронного словника на базі ABBY Linvo.

Тема 7. Підсумковий контроль.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Семестр 7												
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Виникнення й розвиток комп'ютерної лексикографії.	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Нелінгвістичні словники.	10	4	2			4	10					10
Тема 3. Текстоорієнто вані та лінгвістичні довідкові словники.	10	4	2			4	10	2				8
Тема 4. Навчальні словники.	8	2	2			4	8					8
Тема 5. Комп'ютерні програми підтримки	12	4	4			4	10	2				8

лексикографічних праць.												
Тема 6. Практика створення електронного словника на базі АВВУ Linvo.	10	2	4			4	10		2			8
Тема 7. Підсумковий контроль.	2		2				2		2			
Підготовка до екзамену	30						30					
Усього годин	90	18	18			24	90	6	4			50

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баранов А.Н. *Введение в прикладную лингвистику*: Учебное пособие. Изд. 2-е, исправленное. Москва: Едиториал УРСС, 2003.
2. Беляева Л.Н., Откупщикова М.И. Автоматический (машинный) перевод. *Прикладная лингвистика*. Санкт-Петербург, 1996.
3. *Введение в экспериментальную лингвистику*: учеб. пособие. Москва: Флинта. Наука, 2005.
4. Герд А.С. Предмет и основные направления прикладной лингвистики. *Прикладное языкознание*. Санкт-Петербург, 1996.
5. Герд А.С. *Прикладная лингвистика*. Санкт-Петербург: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2005.
6. Гордієнко Наталія. Сучасна лексикографія як об'єкт лінгвістики. *Українська мова*. 2011. № 3.
7. Городецкий Б.Ю. Компьютерная лингвистика: моделирование языкового общения. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXIV, Компьютерная лингвистика. Москва, 1989.

- 8.Грудєва Е.В. *Корпусна лінгвістика*. Режим доступу: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_cid=25&pl1_id=4671
- 9.Демська О. М. *Вступ до лексикографії*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010.
- 10.Карпіловська Є.А. *Вступ до комп'ютерної лінгвістики*. Донецьк, 2003.
- 11.Дзера Оксана. *Англійська й українська лексикографія*. Львів : Вид.центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005.
- 12.Марчук Ю. Н. *Методи моделювання перекладу*. Москва: Наука, 1985.
- 13.Марчук Ю. Н. *Основи комп'ютерної лінгвістики*. Москва, 2000.
- 14.Нелюбін Л. Л. *Введення в техніку перекладу (когнітивний теоретико-прагматичний аспект)*: учебне посібня. Режим доступу: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_cid=25&pl1_id=2461
- 15.Гараненко О. О. *Новий словник української мови : Концепція і принципи укладання словника*. Київ, Кам'янець-Подільський, 1996.
- 16.Чепик Е. Ю. Комп'ютерна лексикографія як одне з напрямлень сучасної прикладної лінгвістики. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология»*. Том 19 (58). 2006. № 2. С. 274-279.
- 17.Широков В.А. *Елементи лексикографії*. Київ: Довіра, 2005.
- 18.Dziemianko A. *On the use(fulness) of paper and electronic dictionaries* [Electronic resource]. Access mode: https://www.academia.edu/3195210/On_the_use_fulness_of_paper_and_electronic_dictionaries.
- 19.Gilles-Maurice de Schryver. *Lexicographers' dreams in the electronic-dictionary age* [Electronic resource]. Access mode: <http://tshwanedje.com/publications/dreams.pdf>.
- 20.Müller-Spitzer C. *Textual structures in electronic dictionaries compared with printed dictionaries: a short general survey* [Electronic resource]. Access mode: http://www1.ids-mannheim.de/fileadmin/lexik/owid/Preprint_MuellerSpitzer_HS_K5.4-Article11_01.pdf.
21. Nesi H. *The Use and Abuse of EFL Dictionaries. How learners of English as a Foreign Language Read and Interpret Dictionary Entries* (Lexicographica Series Maior 98). Tübingen: Max Niemeyer, 2000.
22. Veronica Pastor. *Search techniques in electronic dictionaries: a classification for translators* [Electronic resource]. Access mode: <http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/32816/45010.pdf?sequence=1>.

Додаткова:

- 1.Андрощук О.С. Принципи укладання електронного словника українсько-англійських фразеологізмів на означення людини. *Мовні і концептуальні*

- картини світу. Збірник наукових праць. Вип. 46. Ч. 1. Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/46-1/10.pdf
2. Дробіт І. М. Лексикографічні та дидактичні аспекти укладання електронного навчального словника. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Вип.10. 2016. С.227-230.
 3. Кирикилиця В.В. Вибір і використання словників в умовах європейської багатомовності. *Вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2008. №2. С. 252-256.
 4. Нелюбин Л. Л. *Компьютерная лингвистика и машинный перевод*. Москва: ВЦП, 1991.
 5. Петровская Е.В. Непереводимое в переводе. *Русская антропологическая школа. Труды*. Вып.2. Москва: РГГУ, 2004. С. 244-248.
 6. Пещак М.Н. *Нариси з комп'ютерної лінгвістики*. Ужгород. 1999.
 7. Руденко В.Д., Макаруч О.М., Патланжоглу М.О. *Практичний курс інформатики: Навч.-метод. посібник / За ред. Мадзігона В. М.; Акад.пед.наук України. Ін-т педагогіки*. Київ: Фенікс, 2001.
 8. Скубюк М.В. *Завдання сучасних електронних словників*. XIV Міжнародна конференція "Advanced Technologies of Science and Education." 19-21.04. 2018.
 9. Черницький В.Б. *Комп'ютерна лексикографія: [Навч. посібник]*. Нац. ун-т кораблебудування ім. адм. Макарова. Миколаїв: НУК, 2004.
 10. Шиба А.В. Використання нових інформаційних технологій у процесі формування професійної компетентності майбутнього перекладача засобами інтерактивних технологій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 28. Режим доступу: <http://sum.in.ua/>.
 11. Ярмола О.В., Лобачова С.В., Велика К.І. Лінгво-інформаційні методи створення електронних тематичних словників аграрних термінів. *Young Scientist*. 2017. № 12.1 (52.1).
 12. Hutchins W. J. *Machine Translation: Past, Present. Future*. Chichester, Ellis Horwood, N. Y. Etc. 1986. Pp. 382.
 13. Magee C. *Computational Lexicography*. В.А. (Mod.) CSLL Final Year Project May, 2000. Supervisor: Dr. Carl Vogel.
 14. *Український лінгвістичний портал*. Режим доступу: <http://www.ulif.com.ua/about/aboutpage.php>.
 15. Brown Corpus // http://en.wikipedia.org/wiki/Brown_Corpus.